

NA ÚTĚKU PŘED BOHEM

Jon 1. Kap.

Úvod

Je pravdou, že my, lidé, nemáme možnost Boha vidět. Je ukryt našemu zraku, protože pohled na světlo jeho absolutní svatosti a slávy, by naše hříchem poničené životy nevydržely. Ale pravdou také je, že Bůh se přesto k člověku sklání, zanechává mu o sobě zprávy, zůstává v lidském povědomí, dává se člověku poznat, hovoří k němu mnoha způsoby – může používat lidské svědomí, jasně hovoří v Bibli, může promlouvat skrze různé zkušenosti života, těch způsobů, jak se Bůh dává poznat je mnoho. Ačkoliv ho nevidíme svým přirozeným zrakem, nepoznáváme ho (aspoň prozatím) vizuálně, přece je možné se s ním setkat a dokonce s ním navázat osobní vztah lásky a důvěry. Ačkoliv se člověk od Boha vzdalil a stále vzdaluje, ačkoli byl člověk vyhnán z ráje – Boží přítomnosti, přece Bůh vždy hledal cesty, jak se s bloudícím člověkem znovu setkat a přitáhnout ho k sobě. O této cestě Boží za člověkem, který o něj často vůbec nestojí (a neuvědomuje si jak nutně Boha potřebuje), hovoří celá Bible, každá její stránka, zejména příběh Kristův, ve kterém přišel Bůh za člověkem v té nejvýše možné míře, jakou si lze jen představit. A věříme, a tak to i vděčně vyznáváme, že Bůh se sklání k člověku i dnes a i dnes ho hledá a volá.

Ovšem dějiny z biblického úhlu pohledu nejsou jen dějinami Božího hledání a volání člověka. Jsou to také napořád dějiny vytrvalého lidského útěku před Bohem, lidského skrývání před Bohem. Od počátku až dodnes jsme svědky jednoho velkého útěku lidské bytosti před Bohem.

Důvody proč člověk odmítá otevřít svůj život Bohu, mohou být různé – 'mám málo důkazů o Bohu; nebo: Bůh je moc náročný, musel bych se zříci mnoha věcí, které teď dělám, musel bych zcela překopat svůj žebříček hodnot; nebo: uvěřím v Boha, ale až si užiji života (tak jsem se s tím osobně setkal); nebo: náboženství není nic pro mě, jsem přece racionální člověk; nebo: uznávám, že něco nad námi musí být, ale nemám potřebu to nějak více hledat' atd. atd.

Důvod, proč zůstat vůči Bohu uzavřený, si člověk vždycky najde, bude-li chtít. Ani Ježíš si nedělá iluze, když hovoří o lidech, kteří nebudou činit pokání ani kdyby viděli takový projev Boží moci a přítomnosti, že by před jejich očima vstal někdo z mrtvých. I to by si člověk byl schopen nějak odůvodnit, vysvětlit, jen aby nemusel uznat Boží existenci a moc, a tudíž i Boží nárok na jeho život.

Ježíš sám se s tím setkával opakovaně. Přišel jako ten, kdo je tím Bohem zaslíbeným Vykupitelem, který navrátí bloudícího, hříšného, k odsouzení předurčeného člověka zpět do Boží náruče. A aby nebylo pochyb, že on je skutečně Božím Synem, Vykupitelem, tak se prokazoval mimořádnými činy Boží moci a Božího milosrdenství. Uzdravoval nevyléčitelně nemocné, osvobozoval lidské duše od pout zlých sil, dokonce 3x vzkřísil mrtvého, rozmnožil chléb a ryby, aby se mohly nasytit tisícové zástupy atd. atd. Reakcí moderního člověka na tyto zprávy je, že to jsou nějaké legendy, náboženské pohádky pro ty, kdo nejsou schopni racionálně uvažovat. Ale nepochopení zakoušel Ježíš dokonce i u těch, o kterých je psáno, že byli těchto projevů Boží moci očividnými svědky: Farizeové si například Ježíšovo uzdravení hluchoněmého hned vysvětlili jako výsledek jeho spojení s ďáblem, nebo když Ježíš uzdravil slepého od narození a opět se to dozvěděli farizeové, tak byli hned hotovi s tím, že Ježíš musí být hříšníkem, ke kterému se Bůh nemůže znát, protože to uzdravení provedl v sobotu, kdy je podle Mojžíšova zákona den odpočinku a tudíž se nesmí ani uzdravovat. Hned si dovedně vysvětlili očividné projevy Boží moci a slitování tak, jen aby nemuseli uznat že Ježíš je Boží Syn a Spasitel, Mesiáš. Oč více dnes lidé Ježíše neposlouchají, když ani očividní svědkové ho odmítali přijmout a uznat.

A podobné to bylo i dál, když po Ježíšově vzkříšení a nanebevstoupení vyšli do světa apoštolové a zvěštovali Boží milost a odpuštění v Kristu pro každého, kdo uvěří. I oni měli zvláštní Boží moc ke konání podobných zázraků jako Ježíš. A zase, když ap. Petr a Janem uzdravili od narození ochrnutého, tak o tom židovská velerada rokovala s tímto výsledkem: „*Bůh skrze ně způsobil zřejmý zázrak. Všichni, kdo bydlí v Jeruzaléme to vědí, a my to nemůžeme popřít. Aby se to však příliš nerozneslo v lidu, pohrozíme jim, že už Ježíše nikomu nesmějí zvěstovat*“ (Sk 4,16-17). Tady nejenže velerada musela uznat, že se stal zázrak, ale ještě něco nepochopitelnějšího – oni sami uznali, že BŮH skrze apoštoly učinil zázrak, tedy, že se k nim jasně přiznal. Oni to už nemohli popřít. A přece zůstali ve svém srdci vůči Ježíši zatvrzelí. Měli snad jeden z nejzřetelnějších důkazů a sami uznali, že to učinil Bůh, a přece ve svém srdci zůstali před Bohem na útěku.

Ovšem nutno při tomto všem přemýšlení, že problém utíkání, skrývání se před Bohem není jen problémem lidí nevěřících, ateistů, ale dokonce i nás křesťanů, nás, kteří vyznáváme, že jsme Boha poznali, přijali, vydali se mu, věříme v něj, následujeme ho.

Jonáš

I prorok Jonáš, o kterém bylo naše dnešní čtení byl člověkem hluboce věřícím, oddaným Bohu. Četli jsme o něm dokonce, že Hospodin si ho používal jako svého posla, proroka. Bůh měl pro Jonáše jednou zvláštní úkol: „*Vstaň, jdi do Ninive, toho velikého města, a volej proti němu, neboť zlo, které páchají, vystoupilo před mou tvář*“ (v.2). Zvláštní na tomto poslání bylo to, že židovští proroci málokdy působili v cizině. Jejich zvěst byla namířena nejčastěji k vlastnímu lidu izraelskému. Samozřejmě, že Bůh jim někdy svěřoval i poselství pro okolní pohanské národy (i o ty měl zájem), ale ta poselství byla pravděpodobně vyslovována opět v Izraeli, než že by proroci objížděli národy a zvěštovali v nich Boží slovo.

Ale Jonáš je výslovně poslán opustit svou zemi a vydat se na dosti dalekou cestu do jiné země a tam vyřídit poselství. Je od začátku jasné, že Jonášovi se do tohoto úkolu vůbec nechtělo. Proč? Možná proto, že měl prostě strach – Ninive je daleko, je to velké město asyrské říše, lidé jsou tam velice zlí a bezbožní – co se mnou asi udělají, až tam přijdu a budu jim vykládat o zkáze jejich města? Určitě budou nadšeni. Jeden důvod proč se mu tato prorocká mise nezamlouvala zmiňuje on sám, když říká, že Bůh je milostivý a stejně od svého hněvu nakonec upustí, tak nemá cenu tam ani chodit. Měl zase své důvody a výmluvy k tomu, aby jak tam 3x v tom příběhu čteme uprchl „*pryč od Hospodina*“. Prorok, který Boha znal, důvěřoval mu, žil s ním, dokonce mu sloužil, a přece je na útěku před Bohem, přece s ním nyní nechce nic mít Boží nárok je mu nepřijatelný. A že svůj útěk před Bohem vzal opravdu z gruntu dosvědčuje i to jaké místo pro svůj útěk zvolil – TARŠÍŠ. Podle některých badatelů toto město leželo až někde ve dnešním Španělsku, tedy od Izraele na tehdejší dobu dosti daleko. V Jonášově mysli se asi zrodila představa, že čím dále se od Izraele – země Hospodinovy – vzdálí, tím větší je pravděpodobnost, že ho tam Hospodin už nedostihne. Neuvědomil si při tom, co dávno před ním král David: „*Víš o mně, ať sedím nebo vstanu, zdálky je ti jasné, co chci dělat. Sleduješ mou stezku i místo, kde ležím, všechny moje cesty jsou ti známy. Ještě nemám slovo na jazyku, a ty, Hospodine, víš už všechno. Sevřel jsi mě zezadu i zpředu, svou dlaň jsi položil na mě. Nad mé chápání jsou tyto divy, jsou nedostupné, nestačím na to. Kam odejdu před tvým duchem, kam uprchnu před tvou tváří? Zamířím-li k nebi, jsi tam, a když si ustelu v podsvětí, také tam budeš. I kdybych vzlétl na křídlech jitřní záře, chtěl přebývat při nejzazším moři, tvoje ruka mě tam doprovodí, tvá pravice se mě chopí. Kdybych řekl: Snad mě přikryje tma, i noc kolem mne se stane světlem. Žádná tma pro tebe není temná: noc jako den svítí, temnota je jako světo*“ (Ž 139,2-12).

Pochopitelně, že Jonášova snaha byla naprosto bláhová. Utéci před Bohem? To není možné. Bohu není možné utéci, před Bohem není možné se skrýt. Před ním je člověk neustále odhalen ve své nahotě. A Jonáš to poznal hned vzápětí, Na moři se strhla bouře a jemu nikdo nemusel vysvětlovat, proč se strhla. Věděl hned, že je to kvůli němu a že kvůli němu jsou ohroženi i ostatní,

Věděl, že Bůh k němu mocně promlouvá.

Dál jsme ten příběh nečetli, ale Jonáš nakonec uposlechl a splnil svůj nelehký úkol, i když s tím měl ještě i potom určité problémy, které už ale nejsou předmětem našich dnešních úvah.

Tak tedy **člověk na útěku před Bohem**; ať nevěřící nebo dokonce i věřící. Poznáváme v tom i naši dobu a poznáváme v tom mnohdy možná i sami sebe. I my, kdo vyznáváme, že patříme Bohu, že v něj věříme můžeme před Bohem utíkat. **A nemusí jít přitom o extrém, jako např. křiklavé hříchy či odpadnutí od víry.** Můžeme třeba couvat podobně jako Jonáš, když nás Bůh volá v našem srdci k **nějakému úkolu** a nám se do něj nechce, bojíme se toho, necítíme se dost schopni, pak můžeme všelijak kličkovat, vysvětlovat, doporučovat Bohu, aby si použil někoho jiného – jak to také v Bibli nezřídka čteme.

Nebo v našem životě může být **něco nevyřešeného**, nějaký hřích, zlozvyk, zažitě nesprávné jednání, na které nám Bůh ukazuje (v Bibli, skrze jiné lidi, skrze svědomí apod.), ukazuje, abychom s tím něco dělali. A my třeba ani nejsme ochotni přiznat si, že děláme něco špatně, natož abychom s tím něco dělali. Omlouváme si to, chlácholíme se, že to přece není tak zlé a snažíme se to pokud možno nikterak neotevírat.

Nejsme třeba my v něčem na útěku před Bohem i před sebou samými? Nesnažíme se někdy něco skrývat?

Písmo svaté nás motivuje k něčemu jinému, totiž k otevřenosti Bohu ve všem. Tím když před ním cele otevíráme svůj život, tím, když necháváme Boží světlo na vše dopadnout, tím, že se Bohem necháme vést a podřizujeme se mu, neztrácíme svou svobodu, ale vpravdě ji teprve nalzáme. Jen pokud nebudeme v ničem před Bohem utíkat, ale necháme si od něj mluvit do života, bude náš život skutečně svobodný. Vše, co se v našem životě mívá s Bohem, nás svazuje a vzdaluje plnosti života, protože ten byl zamýšlen tak, aby existoval v nerušeném spojení s Bohem. Kde člověk před Bohem v něčem utíká nebo před ním něco skrývá, nemůže tuto plnost života prožívat.

A tak necht' nám zazní výzva ap. Pavla: „*Vybízím vás, bratří, pro Boží milosrdenství, abyste sami sebe přinášeli jako živou, svatou, Bohu milou obět'; to ať je vaše **pravá bohoslužba**. A nepřizpůsobujte se tomuto věku, nýbrž proměňujte se obnovou své mysli, abyste mohli rozpoznat, co je vůle Boží, co je dobré, Bohu milé a dokonalé“ (Ř 12,1-2). Hovoří se zde o náplni života. Tou má být naše služba Bohu. A ta znamená přinášet sebe sama, se vším co máme a čím jsme na oltář Bohu, aby si to Bůh mohl použít k našemu prospěchu a jeho slávě. Znamená to rozpoznávat, co je vůle Páně a činit to.*

Kéž je tedy náplní našeho života skutečná a pravá bohoslužba a ne útěk, či skrývání před Bohem.

AMEN